

BIULETYN BAŁTYCKI

W I L B I

PODAJE WIADOMOŚCI BIEŻĄCE Z ŁOTWY ORAZ PERJODYCZNE Z ESTONJI I FINLANDJI.

Nr. ...

Wilno, dnia 23 stycznia 1932 r.

20.

T r e ś ć n u m e r u :

ŁOTWA.

1. „Jaunakas Zinas“ o polityce mniejszości narodowych. 2. „Pehdeja Brihdi“ o wyroku w sprawie zajść kościelnych. 3. „Pehdeja Brihdi“ o zwycięstwie Niemców na masło. Kronika: 4. Minister Finansów o sytuacji finansowej Łotwy. 5. Podpisanie paktu w sprawie eksportu trzody chlewnej do Rosji. 6. Sprawa podatku obrotowego.

----ooo0ooo----

1. „Jaunakas Zinas“ o polityce mniejszości narodowych.

„Jaunakas Zinas“ Nr.14 z dn.19.I.1932 r. Art.p.t. „Dokąd prowadzi polityka mniejszości narodowych?“ Streszczenie:

Po sformowaniu się rządu narodowego Łotwy wyłoniła się sprawa kulturalno-szkolna mniejszości narodowych. Stanowcze posunięcia ministra Oświaty były powitane z uznaniem przez inteligencję łotewską, lecz wywołały sprzeciw wśród obcokrajowców.

Od 13-tu lat już mniejszości narodowe, opierając się na swej autonomji kulturalnej kroczyły po drogach zgoła innych niż przewidywała sama ustawa o autonomji. Szkoły niemieckie, rosyjskie, polskie i żydowskie w Łotwie odgraniczły się od szkół narodowych łotewskich i prowadziły politykę nacjonalistyczną, sprzeczną z duchem i celami konstytucji łotewskiej. W szkołach mniejszości odgradzano się chińskim murem od narodu łotewskiego i kultywowano tęsknotę do Niemiec, Polski, Rosji. Szkoły takie wypadło zamknąć i wdrożyć śledztwo, które zebrało obfity materiał obciążający. Łotwę stawiać można za wzór państwa wyrozumiałego względem mniejszości narodowych. Jednak mniejszości nadużyły ustawy o autonomji na rzecz kultywowania szowinizmu, który dla jednolitości państwa może być tylko szkodliwy.

Oddawno było to już tajemnicą publiczną. Nikt jednak nie próbował zżemu zaradzić, gdyż poprzednie gabinety zależały od mniejszości. Minister Oświaty Keninsz jest pierwszym mężem stanu, który zrozumiał szkodliwy kierunek szkół mniejszościowych i jał się stanowczym środkiem w kierunku naprawy sytuacji. Przeszkadzały mu napaści mniejszości, alarmy z powodu burzenia autonomji i t.d. Jednak ujawniło się w należytem świetle zagadnienie kulturalno-oświatowe mniejszości i obecnie jasno widać kto ponosi winę z powodu nieporozumień w zakresie oświaty między narodem rządzącym a mniejszościami. Winę ponoszą same mniejszości, które się cały szereg lat odgradzały od kraju, w którym żyły. Każda próba ze strony łotewskiej zachęcenia mniejszości do wspólnej pracy kulturalnej traktowana była ze strony mniejszości jako napaść.

Dziwić się należy tej krótkowzrocznej polityce mniejszości, które pragną zdobyć swe prawa jedynie pogróżkami. Chcą one „zbliżyć się“ do narodu łotewskiego za pośrednictwem not dyplomatycznych, protestów w prasie zagranicznej i fałszów. Chcą one zmusić Łotyszów do sympatji względem siebie, nie ukrywając swego separatyzmu. Czyż istotnie politycy polscy, niemieccy i rosyjscy myślą, że to jest droga właściwego zbliżenia? O ile tak, niech kroczą dalej tą drogą, a srodze się w końcu rozczarują. Wina spada jedynie na nie same.

2. „Pehdeja Brihdi“ o wyroku w sprawie zajść kościelnych.

„Pehdeja Brihdi“ Nr.15 z dn.20.I.1932 r. Art.p.t. „Sprawa skandalistów polskich“. Streszczenie:

19 stycznia letgalski Sąd Okręgowy zaczął rozpatrywać sprawę skandalistów polskich, zorganizowanych w kościele w Elkszniach. Sędzia pokoju skazał 14-tu awanturników, wśród których znajdują się

uczniowie szkół polskich i harcerze po 3 mies. więzienia za przeszkadzanie w kościele podczas nabożeństw łotewskich. Stronę polską podtrzymywał wtedy ks. Skakowski z Elkszniów /obywatel polski, obecnie przeniesiony do Rygi/. Charakterystyczną jest rzeczą, że ksiądz ten pod przysięgą stwierdził, że żadnych nieporządków w kościele nie było. Dodać trzeba, że ksiądz cały czas był w kościele, a wszyscy inni, świadkowie Łotysze zeznawali akurat coś przeciwnego. Wylania się więc obecnie kwestja pociągnięcia ks. Skakowskiego do odpowiedzialności za złożenie fałszywych zeznań i krzywoprzysięstwa.

Przy przeprowadzaniu revizji w szkołach okazało się, że w założonej przez ks. Skakowskiego szkole polskiej uczy się ok. 30-tu Łotyszów letgalskich, nie licząc spolonizowanych i Białorusinów. Dla tego też szkoła ta została przekształcona na szkołę publiczną z jęz. wykładowym łotewskim. Obecnie na miejsce ks. Skakowskiego został wprowadzony jeszcze większy polonizator ks. Wierzbicki, który mocno ogranicza prawa katolików-Łotyszów. Łotysze mają nabożeństwo w swym języku jedynie raz na miesiąc, czyli 5 razy rzadziej niż Polacy. Miejscowi Łotysze domagają się, by prawa ich były zrównane z polskimi jak to dziekan Wilkme wprowadził w Iłkukszcie. Ks. Wierzbicki inspiruje różne organizacje polskie i jest stałym gościem konsula polskiego w Dyneburgu.

Sąd Okręgowy po przejrzeniu sprawy wszystkich oskarżonych uznał ich za winnych i skazał na 1 mies. więzienia, zmniejszając w ten sposób kary wyznaczone przez sędziego pokoju. Jako okoliczność łagodzącą uznano to, że wszyscy oskarżeni byli raczej nieświadomymi ofiarami agitacji politycznej. Oskarżeni zapowiedzeli apelację do senatu.

3. "P e h d e j a B r i h d i" o z w y ż c e c ł a n i e m i e c k i e g o n a m a s ł o .

"Pehdeja Brihdi" Nr.16 z dn.21.I.1932 r. Art.p.t."Wielkie poruszenie w sferach gospodarczych". Streszczenie:

W związku z podniesieniem cła niemieckiego na masło importowane z 50 na 100 marek od centnara podwójnego, w sferach gospodarczych Łotwy powstało wielkie poruszenie. Masło stanowi dla Łotwy najważniejszy przedmiot eksportu. W ub.roku stanowiło ono 30% wartości całego eksportu, wyrażając się sumą 48 milj.łatów. Niemcy są głównym rynkiem zbytu dla masła łotewskiego. W ub.roku eksportowano do Niemiec 82% ogólnego eksportu masła z Łotwy. O ile obecnie nie da się eksportować masła do Łotwy z powodu podwyższenia ceł, to Łotwa będzie musiała ograniczyć lub nawet spowodować do zera import towarów niemieckich. Według zeszłorocznych danych, importowano z Niemiec do Łotwy towarów na sumę 65 milj.łatów, podczas gdy eksport łotewski do Niemiec wyraził się sumą 45 milj.łatów. Bilans handlowy Łotwy w stosunku do Niemiec był dotychczas stale bierny. W związku z tem, o ile Łotwa utraci w Niemczech rynek zbytu dla masła, to wypadnie postarać się o to, by Niemcy utraciły w Łotwie rynek zbytu dla swych towarów.

Kronika: 4. M i n i s t e r F i n a n s ó w o s y t u a c j i f i n a n s o w e j Ł o t w y . Jak podają "Jaunakas Zinas" /Nr.15/, minister Finansów Zemgalis złożył w komisji budżetowej sejmu w związku z debatami budżetowymi sprawozdanie, w którym poruszył sprawę zeszłorocznych wypadków gospodarczych i planów na przyszłość. W najbliższym czasie wznowić należy w całej pełni operacje bankowe i dążyć wszelkimi środkami do utrzymania kursu łata. Między Łotwą a Estonją podpisano uzupełniający traktat ekonomiczny. W ub.roku rząd wprowadził kontyngensy towarów importowanych i podwyższył cła. W ciągu pierwszych 10-ciu mies. wartość importu zmalała o 37%, zaś eksportu o 33%. Mimo tego Łotwa poniosła straty na masle i drzewie. Pogorszyła się również sytuacja przemysłu. Nowy budżet zbilansowany został w sumie 136,6 milj.łt. dochodów i 132,1 milj.łt. wydatków. Nadwyżka 4,5 milj. łatów zostanie zużyta na pokrycie niedoboru budżetowego z r.b. Podatki bezpośrednie zostały zwiększone. W najbliższym czasie zostanie opracowany plan gospodarki państwowej.

5. P o d p i s a n i e p a k t u w s p r a w i e e k s p o r t u t r z o d y c h l e w n e j d o R o s j i . Jak podaje "Br.Zeme" /Nr.14/ rzeźnia w Valmieras podpisała z ZSSR pakt w sprawie eksportu z Łotwy do ZSSR 10-ciu tys. sztuk trzody chlewnej na sumę 1 milj.łatów. Podobny pakt z ZSSR podpisała również Litwa.

07